

Хуни

През 5 век влиянието на хуните се простира от степите на [Средна Азия](#) до [Германия](#) и от [Дунав](#) до [Балтийско море](#)

Хуните са група [номадски](#) племена, появили се в [Европа](#) през [4 век](#). В средата на [5 век](#), под водачеството на [Атила](#), те създават голяма държава, чиито армии достигат до [Галия](#) и [Италия](#). Част от тези племена са и предшествениците на [прабългарите](#).^[1]

В по-общ смисъл хуни се използва за всички конни номадски и полуномадски народи, обитавали Централна Азия от края на [1 век](#) до средата на [5 век](#).

Хуни

Произходът на хуните е предмет на дискусии от [18 век](#), когато Жозеф дьо Лин ги идентифицира с народността [сюнну](#) от [китайските](#) хроники. Тази теория, широко разпространена в историографията, се базира на непреки данни от [лингвистиката](#), китайски писмени източници, както и някои [археологически](#) сведения.

Според нея, след поражението на сюнну от китайската династия [Хан](#) през [1 век](#), част от тях мигрират на запад към степите на днешен Северен [Казахстан](#), като през [4 век](#) достигат Европа. За трите века между тези две събития няма сведения, което поставя връзката между двете етнически групи под въпрос. Съществува хипотеза за смесването на преселници от сюнну с местните [угърски](#) и [ирански народи](#), в резултат на което се образува новият хунски етнос, но и тя се основава само на косвени данни.^[2]

Съвременните изследвания показват, че много от големите степни племенни съюзи не са [расово](#) еднородни, а представляват смесица от централноазиатски монголоиди и източни европеиди.

Освен това е възможно някои племена да са се обявявали за хуни, заради престижа и славата на името, или пък то да им е приписвано от чужденците, поради техния начин на живот, предполагаемо място на произход или репутация. Това вероятно прави безплодни разсъжденията за етническия произход или географската родина на хуните.

Поява на хуните в Европа

През [2 век](#) [Дионисий Периегет](#) говори за народ, живеещ до [Каспийско море](#), който може би са хуните. По същото време [Птолемей](#) споменава „*Chuni*“ като едно от „*сарматските*“ племена, но отново не е сигурно дали става дума за хуните. Арменският историк от [5 век](#) [Мойсей Хоренски](#) описва *Hunni* като съседи на сарматите, които между [194](#) и [214](#) превземат град Балк.

Първите сигурни сведения за хуните са от средата на [4 век](#), когато те се появяват по долното течение на река [Волга](#). Според някои източници, през [361](#) те са поканени от [римляните](#) да се заселят в [Панония](#). Около [372](#) хуните се придвижват на запад и разгромяват [аланите](#) северно от [Кавказ](#), [остготите](#) между [Дон](#) и [Днестър](#) и [вестготите](#) западно от тях. Между [400](#) и [410](#) те преминават [Карпатите](#) и навлизат в Панония.

С редица технически и организационни нововъведения (конни стрелци, използващи [стремена](#) и [хунски лъкове](#); многобройни [коне](#), използвани в бой и за придвижване; тактическа мобилност), непознати по това време в Европа, хуните установяват военно надмощие, както над [германските племена](#), така и над разделената на няколко части [Римска империя](#). Те предизвикват безпрецедентен страх в по-голямата част от континента, който е отразен и във фолклора на сравнително отдалечени народи, като скандинавците (*вж.* [други](#)). Появата на хуните в Югоизточна Европа е една от вероятните причини за масовото преселване на германски [племена](#) на запад от [Рейн](#) през декември [406](#).

Хунската империя

След преминаването на Карпатите, хуните подчиняват местните германски племена. Те изграждат система за управление на подчинените народи (алани, [гепиди](#), [руги](#), сармати, [славяни](#), остготи, [лангобарди](#), [херули](#)), като специални служители имат задачата да контролират събирането на данъците в отделните области.

В началото на 430-те хуните са управлявани от владетеля [Руа](#), който през [434](#) е наследен от племенниците си [Бледа](#) и [Атила](#). Двамата управляват съвместно до смъртта на Бледа през [445](#), а след това Атила е самостоятелен водач на хуните, които достигат върха на могъществото си през този период.

Атила установява дипломатически отношения с [Източната Римска империя](#), като първоначално двете държави сключват мирен договор. През [439](#) договърът е нарушен от византийска страна и започва война, която продължава до [443](#), когато Атила достига до стените на [Константинопол](#) и е сключено ново споразумение. През [447](#) той отново напада Империята, която е принудена да направи нови отстъпки на хуните.

През [451](#) Атила предприема поход на запад, стремежи се да разшири влиянието си в [Западна Европа](#), но е спрял от съюзените армии на [римляни](#), [вестготи](#), [бургунди](#) и [франки](#) в [битката при Шалон](#). На следващата година той опустошава Северна [Италия](#), като император [Валентиниан III](#) е принуден да изостави столицата си [Равена](#). Атила се оттегля в Панония и умира през [453](#) при спорни обстоятелства, докато подготвя нов поход към Константинопол.